

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theses Theologicae De Opinione Probabili

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1683?]

Conclusio Quinta. Doctrina de usu probalium antè discripta non consistit cum responsis Clementis III. & Innocent. III. docentium In Dubiis Se Mitam Eligendam Esse Tutiorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40441

rifeorum doctrina circa ea à quibus aut nostra aut aliorum falus dependet; veluti funt ho-
 dierna probabiles de non virandis quibusdam peccatorum occafionibus, de promovendis ad
 Ecclefie munia minus dignis, &c. fed circa bona quedam terrena, eaque in facrificium of-
 ferenda, Quibus tamen omnibus non obftantibus Chriftus dicit, *ambo in fontem cadunt*: adeo-
 que non foli Pharfai docentes; fed etiam talia agentes. Quomodo ergo excufabitur vulgus
 per hoc quod viri, quem *doctum* vocant & *probum* fequatur in praxi fententiam, rationibus, ut
 fape fit, etiam minoris momenti innixam, idque circa materias longe majoris momenti?
 Quomodo, inquam, in rebus adeo gravibus femper excufabitur populus Chriftianus, cum
 in longe vilioribus non fuerit excufatus populus Judaicus, etfi hic populus non videbatur pro
 illo tempore ullis, vel totius mundi Doctores poffe credere tutius quam Scribis & Phari-
 fais, qui habebantur adeo *docti*, tanta autoritate ftabiliti, tanto numero auditi, &c. Nec fa-
 tiffiet huic argumento, fi circa rationes aut fortaffis etiam circa autoritatem doctrinae Phari-
 faorum & Scriptorum detegantur defectus: quia circa multas opiniones non ita pridem in
 Theologiam moralem inveftas facile deprehendentur defectus etiam graviores. Postremo
 circa doctrinam Scribarum & Pharfearum notandum quod Chriftus Dominus traditiones
 ipforum opponat mandatis Dei, dum ait: *quare vos transgredimini mandata Dei propter traditionem
 veftram?* Et poftea quibusdam interjectis: *sine causa autem colunt me, docentes doctrinas & mandata
 hominum.* Ex quibus patet Scribas & Pharfaios faiffe culpatos, quia docebant doctrinas revera
 legi Dei contrarias: fed culpati non fuerant quia docebant doctrinas carentes probabilitate:
 fi quidem non dixit Chriftus, *frustra me colunt docentes doctrinas & mandata sine probabilitate*: fed *do-
 centes doctrinas & mandata hominum*; id eft, doctrinas & mandata ab hominibus inventa, & legi
 Dei contraria nec dici potest quod Judaeorum vulgus ideo excufatum non fuerit quia doctrina
 Pharfearum erat aperte falfa, & rationis luminari manifeftè repugnans: quandoquidem apud
 vulgus, ut ex Iosepho loco ante citato patet, fumma fuerit æftimatio de probitate Pharfai-
 rum: cum qua æftimatione non confiftit quod populo fuerit manifeftum dictam Pharfaiorum
 doctrinam impingere in jus naturæ. Quomodo enim potuiffet vulgus Scribas & Pharfaios
 fufcipere ut eminenter probos, fi fuiffet manifeftè falsum quod dictam doctrinam traderent
 contra jus naturæ, idque, prout tunc etiam debuiffet innotefcere, ex fordida avaricia.

CONCLUSIO QUINTA.

*Doctrina de usu probabilium ante difcripta non confiftit cum refponfis Clementis III. &
 Innocent. III. docentium IN DUBIIS SEMITAM ELIGANDAM ESSE TUTIORUM.*

Clemens III. cap. 12. de homicid. volunt. vel caf. fic ait. "Ad audientiam Apofto-
 latus noftri pervenit quoddam Presbyter volens corrigere quemdam de
 „familiâ fuâ cingulo quo cingi solebat ipfum verberare tentaret, contigit quod culcillus de
 „vagina quæ cingulo adhærebat elapsus eum in dorfo aliquantum vulneravit. Postmodum ve-
 „ro cum ille vulneratus aliquamdiu vixiffet, & convaluiffet à vulnere, aliâ graviore, ut di-
 „citur, infirmitate percuffus, viam eft univerfæ carnis ingreffus. Quia vero utrum occafio-
 „ne vulneris difceffiffet, dubium habetur; tua difcretioni duximus respondendum, quod
 „cum indubius *semitam* debeamus eligere tutiorum; te convenit injungere Presbytero memorato, ut in
 „Sacris Ordinibus non miniftret: & eidem injuftâ penitentiâ congruenti poteris concedere
 „ut minoribus ordinibus fit contentus; fi verò ex alia infirmitate obierit, poterit ficut
 „erat folitus divina Officia minifttrare:; Cafus ad quem refpondet Innocentius III. habetur
 in cap. 5. de Cler. excom. quia capitulum hoc prolixius eft, en ejus compendium. Epi-
 fcopus Hildesemenfis relicta Ecclefia fua Hildesemenfi, sine facultate occupaverat Ecclefiam
 Herbipolensem: delegatur propterea Epifcopus Magdeburgenfis ut Hildesemenfem ex-
 communicet, nifi hic intra 20. dies ab administratione Ecclefie Herbipolensis defiftat. Her-
 bipolensis excommunicatus, in excufationem ellegat quod cum Magdeburgenfis non efferet
 fuus Judex ordinarius, non crediderit quod monitione non præmiſſa, autoritate delegata
 poffit

possit procedere contra ipsum, aut sententiam promulgare: undè cum nec ante factum moni-
 torias, nec postea ab eo litteras accepisset, se peccare non credidit si divina celebraverit,
 præsertim cum ei non nisi per famam de sententia contra eum lata constaret. Ad hunc casum
 respondit Pontifex: "licet autem in hoc non omnino culpabilis videatur extitisse, quia tamen
 „ in dubiis via est eligenda tutior, etsi de sententia in eum lata dubitaret, debuerat tamen potius
 abstinere, quam Sacramenta Ecclesiastica pertractare". Circa casum prioris capituli *Ad audientiam*
 tria sunt observanda, ex quibus nascitur dubium. Primum quòd de isto homicidio meritò
 dubitetur an fuerit plusquam casuale: quia dum cingulo verberabat, contingit quod cultellus
 de vagina quæ cingulo adhærebat elapsus, eum vulneraverit. Secundò vulneratio videtur
 fuisse levis, ut colligitur ex modò, & quia dicitur, *aliquantum vulneravit*. Tertio quia vulnera-
 tus convaluerit, & aliquandiu vixerat, hinc patet facillè potuisse evenire ut dictus Presbyter
 revera non incurreret pœnam irregularitatis. His tamen non obstantibus Pontifex pronun-
 tiat: quòd cum *in dubiis semitam debeamus eligere tutiorem*, conveniat Presbytero memorato injun-
 gere, ut in Sacris Ordinibus non ministret. Nec dici potest quod Pontifex ibi constituat jus
 novum & speciale: siquidem cuilibet Capitulum legenti clarum est quod Pontifex, præ-
 supposita lege ante lata de irregularitate ex homicidio, respondeat juxta id quod ex tali lege &
 tali factò, secundum naturam rei est constans. Circa alterum capitulum de Cler. excom.
 iterum notanda sunt quæ in excusationem faciebant, quorum primum quod Hildesemensis
 crediderit Judicem delegatum non posse procedere ad excommunicationis sententiam sine
 prævia monitione. Secundum quòd sine prævia rursus monitione non possit procedere ad
 promulgationem sententiæ. Tertio Hildesemensi non nisi per famam constabat quod esset à
 Magdeburgensi excommunicatus: propter quæ fatetur ipsemet summus Pontifex, quod
 Hildesemensis in hoc non videatur omninò culpabilis, id est, in hoc quòd non se gesserit
 ut excommunicatum. His tamen rursus non obstantibus etiam hinc Pontifex respondit, *quia ta-
 men in dubiis via est eligenda tutior*, etsi de sententia jam lata dubitaret, debuerat tamen potius ab-
 stinere, quam &c. facillè est videre quod in casu saltem prioris capituli agatur de lege, cujus
 materialis, ut vocant, transgressio, si talis revera extitisset, non attulisset alicui damnum in bo-
 nis temporalibus, in vita, aut quod maximè nocivum, in rebus ad æternam salutem spectanti-
 bus prout tam multæ sententiæ quas probabiles vocant. Et tamen in casibus per dicta capi-
 tula expressis, quia *dubium est*, respondent Pontifices quod *semitam debeamus eligere tutiorem*: ergo
 etiam sic oportet in probabilibus, cum ut ante ostensum, omne probabile sit dubium. Lo-
 quuntur enim Pontifices non de dubiis restrictis ad dubia negativè, sed generatim de dubiis.
 Nec mirum, cum positivè dubium, ut patet ex conclusione prima, possit esse minus verosim-
 litè quam dubium negativè: unde nusquam exprimitur in Jure Canonico quòd in dubiis
 negativè, potius quàm in dubiis positivè debeamus eligere semitam tutiorem. Præterea illi
 ipsi casus de quibus Pontifices loquuntur in cap. citatis potius sunt positivè quam negativè
 dubii, ut videre est ex iis quæ pro excusatione allegavimus. Nec dici etiam potest quòd idèd
 sic oportuerit potius in casibus istorum capitulorum, quia erant dubii practicè, probabilia verò
 solum sunt dubia speculativè: nam casus capitulorum idèd, judicio Pontificum erant dubii
 practicè, quia speculativè: idem proinde etiam dicendum de probabilibus Deindè (quod no-
 ratu dignum) quomodò potest fieri ut quod probabiliter tantum, id est, *dubiè licet praticare,*
certò liceat praticare? Concludendum ergo quod in probabilibus *debeamus semitam eligere tutiorem,*
sive quod in probabilibus via sit eligenda tutior, velut in alio capitulo 3. de Spons. In his quæ
dubia sunt, quod certius existimamus tenere debemus. Quæ verba satis apertè indicant quod regula ista,
 licet aliis locis aliter expressa intelligenda sit etiam in superioribus expressionibus, de semita
 sive viâ, quam conscientia nobis dicitur esse tutiorem: siquidem intentum regulæ est ostendere
 qualiter agendum in dubiis, ut non agamus contra conscientiam; nunquam enim peccamus
 contra conscientiam dum in dubiis id eligimus quod certius existimamus. Cum quo consistit
 ut quis terrenis affectibus excæcatus, & idèd tutius existimans quod legi Dei contra-
 rium est, peccet tunc agendo contra legem Dei, etsi non contra conscientiam. Patet hoc ex
 communi Theologorum doctrina tradentium adversus hæresim Cælestii & Abailardi dari pec-
 cata ignorantia: Etenim si peccetur ex ignorantia, quia nimirum voluntaria, potest quoque
 peccari

peccari dum ex simili ignorantia inter dubia æstimatur tutius, quod legi Dei contrarium est; vel potius dum ex tali ignorantia in talibus circumstantiis id agitur, quod legi Dei contrarium est.

CONCLUSIO SEXTA

Ex Decretis Alexandri VII, anno 1665. & Innocentii XI, anno 1679. colligitur non subsistere doctrinam de usu probabilium anterioribus Conclusionibus expressam.

Alexander VII. 45. propositiones Christianæ disciplinæ relaxativas, damnat ut *scandalosæ*, Innocentius XI. 65. ejusmodi opiniones proscribit ut *minus tamquam scandalosæ & in praxi perniciosæ*. Hinc conficitur quod ejusmodi opiniones, non obstante suâ probabilitate quam eis recentiores aliqui Theologi tribuebant, fuerint ante earum condemnationem, ut Alexander VII. loquitur, *scandalosæ*, & ut Innocentius XI. *ut minus scandalosæ & in praxi perniciosæ*. Siquidem nimis stolidum est dicere, quod Summi Pontificis opiniones istas suâ condemnatione scandalosæ & in praxi perniciosæ fecerint: nihil enim certius, quàm dictas opiniones, quia ante scandalosæ & in praxi perniciosæ erant, idcirco fuisse proscriptas: nam si opiniones istæ, quæ vocantur aut vacabantur probabiles, factæ sint scandalosæ & in praxi perniciosæ per proscriptionem, cum ante per probabilitatem fuerint, ut volunt, in praxi tutæ; dicendum erit quod Pontificis suâ proscriptione nihil boni Ecclesiæ, sed potius multum mali attulerint, dum 110. sententias, quæ ante in praxi erant tutæ; jam fecerint suis Decretis scandalosæ & in praxi perniciosæ. Quomodo se hic extricabunt probabilitatum patroni? Dicentne quod opiniones istæ ante condemnationem non fuerint suâ probabilitate in praxi tutæ? Si hoc dicant, quomodo subsistat ipsorum doctrina de usu probabilium antè expressa? An fortè admittent quod istæ propositiones per condemnationem factæ sint scandalosæ & in praxi perniciosæ? Si illud admittunt, dicant consequenter quod dicti Pontifices graviter nocuerint saluti Fidelium, dum viam Cæli, quæ antè erat tantò latior, nec ideo secura minus, jam fecerint tantò arctiorem, nec idcirco securam magis. Superest ut probabilitatum Patroni confugiant ad subsequens disjunctum, dicendo, vel opiniones istas non fuisse probabiles, vel si fuerint probabiles, non potuisse velut scandalosæ & in praxi perniciosæ condemnari. Quod postremam disjuncti partem attinet, refutatione non eget: quia istud asserere est unius alteriusvè docentium, quos doctos vocant & probos, authoritatem supra censuras Pontificum & ipsius Ecclesiæ evahere: quin etiam non difficile esset inde inferre, quod plaris valebit authoritas unius alteriusvè illorum, quos doctos vocant & probos, dum hi dicunt quidpiam esse licitum, quàm Summi Pontificis aut Ecclesiæ dicentium istud esse illicitum. Non subsistit etiam prior pars antedicti disjuncti, scilicet quod opiniones à Summis Pontificibus condemnatæ ante condemnationem non fuerint probabiles, nam plures istarum opinionum, quod ostendere facillimum est, & fortè omnes, habuerunt quidquid probabilitatum Patroni requirunt ut opinio quæpiam dicatur probabilis, ex. g. octava & nona inter condemnatas ab Innocentio XI. *Comedere & bibere usque ad satietatem non est peccatum, modo non obstitit valetudini, quia licet potest appetitus naturalis suis actibus fieri.* Item: *Opus conjugii ob solam voluptatem exercitum omni penitus caret culpa ac defectu veniali.* Quas propositiones ante suam condemnationem, necesse est habuisse eminentem probabilitatis gradum apud plerosque illorum, qui tantâ animositate oppugnant doctrinam Lovaniensium, seu verius Augustini de actibus referendis in Deum. Notum etiam est quàm ingens fuerit recentiorum numerus tradentium tertiam inter condemnatas ab Innocentio XI. hanc scilicet: *generatim dum probabilitate sive intrinsecâ, sive extrinsecâ, quantumvis tenui, modo à probabilitatis finibus non exeat, consistit liquid agimus; seu per prudenter agimus.* hæc enim propositio includitur in vasto illo, ac aded universaliter à tot Recentioribus admissio principio: *licet agere id quod probabiliter non est contrarium Legi.* Quin etiam propositio 26. quantumvis homini cordato etiam primo intuitu appareat summè scandalosa & perniciofa, habuit tamen quæ Recentiores requirunt ad probabilitatem extrinsecam: propositio in hunc modum sonat: *Si quis vel solus, vel coram aliis, sive interrogatus, sive propriâ sponte, sive recreationis causâ, sive alio quocumque sine jure*